

การสื่อสารในภาพยนตร์สารคดีเชิงละครโทรทัศน์สะท้อนชีวิต ของผู้ป่วยโรคบุคลิกภาพแปรปรวนชนิดก้ำกึ่งเรื่อง “ไต้รอยกรีด” The Communication in Television Docudrama : Tai Roy Greed (The Story of Borderline Personality Disorder)

มนต์ศักดิ์ เกษศิริรินทร์เทพ* สมคเน วรวิวัฒน์* และประยุทธ์ ศรีทองกุล*

บทคัดย่อ

บทความประกอบงานสร้างสรรค์เรื่องการสื่อสารในภาพยนตร์สารคดีเชิงละครโทรทัศน์สะท้อนชีวิตของผู้ป่วยโรคบุคลิกภาพแปรปรวนชนิดก้ำกึ่งเรื่อง “ไต้รอยกรีด” ได้ทำการเขียนหลังจากได้ผลิตภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่อง “ไต้รอยกรีด” ซึ่งภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้เป็น 1 ใน 6 ตอนที่ได้ผ่านการพิจารณาสนับสนุนและเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไขปมลึกจิตใต้สำนึกผู้ป่วยโรคทางจิตอาจเป็นคนในครอบครัวที่ไม่มีใครเคยรู้ให้สังคมเกิดทัศนคติถูกต้องตระหนักรู้ถึงปัญหานำไปสู่การแก้ไขและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้ป่วยอย่างปกติซึ่งในบทความนี้จะถูกแบ่งเป็น 3 ส่วนด้วยกันส่วนที่ 1 คือขั้นตอนการเก็บข้อมูลและการเขียนบทภาพยนตร์ในฐานะของผู้เขียนบทภาพยนตร์ร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์จึงได้กำหนดแนวทางการนำเสนอของภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์สารคดีเชิงละคร (Docudrama) ที่ใช้การนำเสนอเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงของผู้ป่วยโดยไม่ใช่เป็นเรื่องราวที่ถูกแต่งขึ้นมานั้นจะทำให้ผู้ชมเข้าถึงสารที่ทำให้สังคมเกิดทัศนคติถูกต้องตระหนักรู้ถึงปัญหานำไปสู่การแก้ไขและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้ป่วยอย่างปกติโดยเลือกใช้การเล่าเรื่องจากบุคคลที่หนึ่ง (The first person narrator) มีการสัมภาษณ์ผ่านบุคคลจริงที่อยู่ในเรื่องราวเพื่อความสมจริงตามแนวทางของการทำภาพยนตร์สารคดี ส่วนที่ 2 คือการดำเนินงานสร้างภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่อง “ไต้รอยกรีด” ในส่วนนี้เริ่มต้นจากการคัดเลือกนักแสดงที่ใช้วิธีการให้นักแสดงอ่านบทในฉากสำคัญและให้แสดงโดยการตีความจากบทที่อ่านซึ่งในขั้นตอนนี้ทางทีมผู้ผลิตได้ให้เจ้าของเรื่องราวตัวจริงเป็นผู้ร่วมให้ความเห็นกับทีมงานด้วยในด้านการเลือกสถานที่ในการถ่ายทำเป็นอีกปัจจัยสำคัญในการผลิตภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่องนี้เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณการผลิตสถานที่ถ่ายทำนั้นจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนให้มีความหลากหลายได้ในตัวเองการถ่ายภาพยนตร์เรื่องนี้เน้นใช้เทคนิคการถือถ่าย (Hand Held) เพื่อเน้นความรู้สึกของผู้ดูที่มีความรู้สึกร่วมในเหตุการณ์ที่ภาพยนตร์เล่าขนาดภาพที่ใช้คือภาพขนาดกลาง (Medium Shot) เพื่อเล่าความสัมพันธ์ตัวละครและเน้นภาพที่รับความรู้สึกของตัวละครทั้งตัวละครหลักและผู้ร่วมในเหตุการณ์เพื่อให้เห็นสภาพจิตใจภายในระหว่างการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการเล่าการจัดแสงส่วนใหญ่จะเป็นการจัดแบบสมจริงแต่จะมีบางฉากที่เป็นการจัดแสงในแนวทางแบบเอกเปรสชันนิสม์ (Expressionism) เพื่อสื่อถึงความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจของตัวละครและใช้แสงตัดกัน (Contrast of Color) โดยเฉพาะฉากที่ตัวละคร

มีพฤติกรรมรุนแรงจากที่สื่อไปถึงเรื่องเพศส่วนที่ 3 คือขั้นตอนการเล่าเรื่องและการลำดับภาพโดยใช้หลักในการเล่าเรื่องคือการเล่าเรื่องแบบตัดสลับเพื่อสร้างความสมจริงให้กับภาพยนตร์ด้วยการเล่าเรื่องที่มีการสลับช่วงเวลาแต่สามารถพัฒนาอารมณ์ร่วมของคนดูได้อย่างดีการสลับเหตุการณ์ระหว่างฉากที่เป็นเนื้อเรื่องกับฉากสัมภาษณ์ที่เข้ามาเล่าเรื่องราวให้คนดูได้มีความรู้สึกประหนึ่งได้ฟังได้พูดคุยกับตัวจริงในเหตุการณ์และเป็นกลวิธีที่สร้างความเชื่อให้กับผู้ชมภาพยนตร์อีกด้วยในการสร้างคุณค่าในเชิงการตัดต่อลำดับภาพใช้การปะทะกันของ 2 ภาพและต้องการให้ผู้ดูช็อค(Shock Editing)กับความหมายที่เกิดขึ้นซึ่งในแนวทางแล้วนั้นการปรากฏของภาพที่สร้างความหมายทางภาพยนตร์ได้นั้นเป็นสิ่งที่เหนือจากภาพยนตร์สารคดีทั่วไปแต่ผู้สร้างก็นำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่ผู้ชมและแฝงนัยยะสำคัญของความหมายเพื่อคุณค่าในการเล่าเรื่องด้วย

คำสำคัญ : ภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์ , โรคนุคลิกภาพแปรปรวนชนิดก้าวร้าวมุข

Abstract

The article “The Communication in Television Docudrama :Tai Roy Greed (The Story of Borderline Personality Disorder)” is written after finished the production. This documentary film is one of six episodes that was selected and funded to broadcast on Thai Public Broadcast Service (ThaiPBS). The purpose is to understand the unconscious mind of the patient in which it can happen to one of your family members including to have the right attitude toward the patient and self-awareness of the problem that lead to the solution and living with the patient. This article has three parts. First, data collecting and screen writing. As a screen writer and director, we have plan the direction of the film to be a docudrama in which presenting the real life story of the patient to engaging the audience and have the right attitude toward the patient and self-awareness of the problem that lead to the solution and living with the patient. This film is first-person narrative where the real interview was conducted in order to make it documentary. Second, the production process of producing television documentary film “TaiRoyGreed.” Begin with casting, having the casts to read the important lines and interpret to act from their understanding in this process the real patient was attended with the crew. Selecting the locations for shooting is another important process for producing this film since the budget is limited. The location for shooting has to be adaptable for variation of scenes. Shooting the film mainly using hand-held technique to engage the audiences. Medium-shot was use to show the relationship of the characters and the feelings of the main characters and other characters conveying the internal mental health of the patient. Lighting was mostly matching the real scene but some scenes is more expressionism to convey the emotion of the character and some is more contrast of color especially the violent or sex scenes. Third, story telling and editing by switching editing between the story and the interview will develop the emotion of the audience this will make the

story believable and shocking editing. The meaning is constructed in the film by the symbols and pictures within the film.

Keywords: Television Documentary Film, Borderline Personality Disorder

ปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรโลกและนับวันปัญหายังมีความรุนแรงมากขึ้นจากการประมาณการขององค์การอนามัยโลกพบว่ามีคนจำนวน 1 ใน 4 ประสบกับความผิดปกติทางจิตในช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิตโรคซึมเศร้าซึ่งเป็นหนึ่งในโรคทางจิตเป็นโรคซึ่งติด 1 ใน 10 ที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานสูงสุดกระทบกับคุณภาพชีวิตและเป็นภาระทางสังคมอย่างมาก (วนบุษย์บุษยเกษตร, 2561)สำหรับประเทศไทยนั้นผลการสำรวจสถานการณ์ปัญหาสุขภาพจิตเมื่อพ.ศ.2556 ซึ่งสำรวจทุก 5 ปีพบว่าคนไทยที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปมีปัญหาสุขภาพจิตประมาณ 7 ล้านคนปัญหาเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการสำรวจเมื่อพ.ศ.2551แต่แนวโน้มผลจากการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าเรื่องเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตคาดว่าปัญหาสุขภาพจิตจะมีมากขึ้น (อัญชสิทุ , 2560) ในประเทศไทยผลการศึกษาของกรมสุขภาพจิตล่าสุดในปี 2558 พบเด็กที่ทำผิดร้อยละ 96 ป่วยเป็นโรคทางจิตเวชอย่างน้อย 1 โรคสูงกว่าเด็กทั่วไป 5 เท่ามากที่สุดคือความผิดปกติของพฤติกรรมการใช้สารเสพติดร้อยละ 84 โรคเกรตอตันร้อยละ 34 โรควิตกกังวลร้อยละ 11 โรคซึมเศร้าและโรคอารมณ์แปรปรวนร้อยละ 10 โรคสมาธิสั้นร้อยละ 7 โดยมีเด็กร้อยละ 79 หรือประมาณ 4 ใน 5 ป่วยทางจิตมากกว่า 2 โรค (กรมสุขภาพจิต , 2561)การตระหนักรู้ของสังคมไทยเกี่ยวกับโรคทางจิตนั้นยังค่อนข้างต่ำปัญหาที่พบคือความรู้เกี่ยวกับโรคค่อนข้างน้อยและส่วนใหญ่ยังคงมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องโดยการคิดว่าคนเป็นโรคทางจิตนั้นคือคนบ้าทั้งที่ในความเป็นจริงนั้นโรคทางจิตมีอยู่จำนวนมากและมีสาเหตุจากหลายปัจจัยรวมถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมของแต่ละโรคก็แตกต่างกันไปเช่นกันผลที่เกิดจากโรคนั้นมีตั้งแต่ส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยเองหรือคนรอบข้างไปจนถึงส่งผลกระทบต่อสังคมซึ่งคนทุกคนมีโอกาสที่จะเป็นโรคทางจิตได้และโรคทางจิตสามารถที่จะรักษาหรือบรรเทาอาการได้หากผู้ป่วยเข้ารับการรักษาอย่างถูกต้องทั้งนี้ภาพลักษณ์ของผู้ป่วยทางจิตที่สะท้อนผ่านสื่อ นั้นมักจะเป็นภาพลักษณ์ด้านลบเช่นเป็นผู้ร้ายที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมหรือแม้แต่ภาพของตัวตลกขบขันนั้นอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้หลายคนที่มีความเจ็บป่วยทางจิตพยายามเลี่ยงที่จะยอมรับปฏิเสธการเข้ารับการรักษาทั้งที่จริงแล้วก็ไม่ต่างจากความเจ็บป่วยด้วยโรคอื่นทั่วไปที่จะต้องวินิจฉัยหาสาเหตุรวมถึงคนรอบข้างผู้ป่วยหากมีความเข้าใจก็จะทำให้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้ป่วยด้วยวิธีการที่ถูกต้องเช่นกัน

ที่มาของโครงการ

จากปัญหาดังกล่าวบริษัท Adap Creation จึงได้นำเสนอโครงการผลิตภาพยนตร์สั้นชุด “วงแหวนใต้สำนึก” ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาสนับสนุนและเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไขปมลึกจิตใต้สำนึกผู้ป่วยโรคทางจิตอาจเป็นคนในครอบครัวที่ไม่มีใครเคยรู้ให้สังคมเกิดทัศนคติถูกต้องตระหนักรู้ถึงปัญหานำไปสู่การแก้ไขและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้ป่วยอย่างปกติในรูปแบบของภาพยนตร์ 6 ตอนความยาวตอนละ 55 นาทีโดยที่แต่ละตอนนั้นจะเป็นเรื่องราวของโรคทางจิตเวชแต่ละโรคได้แก่ 1. โรคทางอารมณ์เช่นโรคซึมเศร้า (Major depressive disorder) หรือโรคอารมณ์สองขั้ว (Bipolar disorder) 2. โรคจิตเภท (Schizophrenia) 3. โรควิตกกังวล (Anxiety disorder) 4. โรคบุคลิกภาพ

แปรปรวนก้ำกึ่ง (Borderline personality disorder) 5. การเลี้ยงดูอันนำมาซึ่งเหตุ (Parenting hood) 6. สภาวะสมองฝ่อ (Dementia) ใช้ทีมงานผลิต 6 ทีมโดยไม่จำกัดแนวทางของการนำเสนอซึ่งผู้จัดทำได้เป็นผู้ดำเนินการเขียนบทภาพยนตร์ในตอนที่น่าเสนอเรื่องราวของโรคบุคลิกภาพแปรปรวนก้ำกึ่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการแล้วผู้จัดทำในฐานะผู้เขียนบทภาพยนตร์ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลสำหรับการเขียนบทภาพยนตร์ดังนี้

1. เวิร์คช็อปทางบริษัทผู้ผลิตและสถานีไทยพีบีเอสโดยความร่วมมือกับแพทยสภาได้มีการจัดเวิร์คช็อปวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งได้เชิญแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชจำนวนหลายท่านมาให้ความรู้เกี่ยวกับโรคทางจิตประเภทต่างๆ ข้อมูลในส่วนนี้เป็นส่วนวิชาการซึ่งผู้จัดทำนำมาใช้ในด้านของการสร้างความน่าเชื่อถือหรือส่วนที่เป็นเหตุผลของเรื่องราวสำหรับบทภาพยนตร์

2. หนังสือเรื่อง “ไต่รอยกรีด” ของสินฝ้ายเป็นหนังสือที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้ป่วยโรคบุคลิกภาพแปรปรวนก้ำกึ่งโดยผู้ป่วยจริง

3. การสัมภาษณ์ผู้เขียนบทได้สัมภาษณ์สินฝ้ายผู้ป่วยและผู้เขียนหนังสือไต่รอยกรีดเพื่อทำความเข้าใจตัวผู้ป่วยให้มากขึ้น

4. ข้อมูลประกอบอื่นผู้จัดทำได้ค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโรคบุคลิกภาพก้ำกึ่งเพิ่มเติมรวมถึงกรณีของผู้ป่วยรายที่เป็นโรคนี้จากอินเทอร์เน็ต

โดยสรุปอาการของโรคบุคลิกภาพแปรปรวนก้ำกึ่งจะอยู่ก้ำกึ่งระหว่างการเจ็บป่วยทางจิตเช่นโรคจิตเภทและการเจ็บป่วยที่มีอาการทางประสาทเช่นความวิตกกังวลหรือก้ำกึ่งกับอาการป่วยทางจิตอื่น ๆ ไม่สามารถหาสาเหตุที่ชัดเจนได้ว่าอาการ BPD เกิดขึ้นมาได้อย่างไรแต่นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าการเจ็บป่วยของโรคนี้มีการพัฒนามาจากการรวมกันของปัจจัยหลายประการการศึกษาชี้ให้เห็นว่า BPD มีปัจจัยที่สัมพันธ์กับพันธุกรรมอย่างชัดเจนผู้ป่วยจะมีโอกาสเป็น BPD 5 เท่าหากมีญาติที่มีอาการ BPD นอกจากนี้จากการวิจัยภาพสมอง (Brain imaging research) แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างของสมองและกิจกรรมในสมองคนที่มีอาการ BPD จะแตกต่างจากคนทั่วไปคนที่มี BPD พบว่ามีกิจกรรมในส่วนสมองที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์และการแสดงอารมณ์มากกว่าปกติและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอาการ BPD ได้เช่นกันเช่นความบาดเจ็บในวัยเด็ก (ถูกทำร้ายร่างกายล่วงเกินทางเพศหรือมีการใช้อารมณ์) การถูกละเลยการสูญเสียหรือพลัดพรากจากพ่อแม่ผู้ปกครองเหล่านี้สามารถเพิ่มความเสี่ยงของการพัฒนาอาการ BPD คนที่เป็นโรคนี้นี้จะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ทำให้ยากลำบากในการอยู่กับสังคมมีปัญหาสถานะครอบครัวหรือความสัมพันธ์อื่น ๆ อารมณ์รุนแรงและพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆมีการทำร้ายตัวเองพยายามฆ่าตัวตายและมีการเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายซึ่งร้อยละ 80 ของคนที่มีอาการ BPD จะแสดงอาการอยากฆ่าตัวตาย (กองบรรณาธิการ , 2562)

การกำหนดวางแนวทางของภาพยนตร์

หากแบ่งภาพยนตร์ตามลักษณะอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ดังนี้กลุ่มแรกภาพยนตร์บันเทิง (Fiction Film) ซึ่งหมายถึงภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นจากเรื่องแต่งหรือนวนิยายและถ่ายทอดออกมาเป็นภาพยนตร์โดยอาศัยศิลปะของการแสดงละครเป็นพื้นฐานกลุ่มที่สองคือภาพยนตร์เกี่ยวกับเรื่องจริง (Non- Fiction Film) หรือภาพยนตร์ที่มีพื้นฐานความเป็นจริงโดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาและ

รายงานข้อเท็จจริงโดยไม่อาศัยศิลปะการแสดงเป็นหลักภาพยนตร์สารคดี(Documentary) จึงจัดอยู่ในกลุ่มนี้คำว่าภาพยนตร์สารคดี(Documentary) ถูกใช้เป็นครั้งแรกในการอธิบายภาพยนตร์เรื่องMoanaผลงานภาพยนตร์ของโรเบิร์ตฟลาเฮอร์ตี้ (Robert Flaherty) ปีค.ศ.1926 โดยจอห์นเกรียร์สัน (John Grierson) นักวิชาการชาวอังกฤษเขาได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับภาพยนตร์สารคดีว่าเป็นการสร้างสรรคที่ถ่ายทอดมาจากความเป็นจริง (Creative Treatment of Actuality) ผู้สร้างภาพยนตร์จะต้องถ่ายทอดเรื่องราวที่สร้างจากความเป็นจริงในเชิงสร้างสรรค์ไม่ใช่เป็นการลอกเลียนแบบจากความเป็นจริงโดยไม่มีการตกแต่ง (บรรจงโกศลวัฒน์ , 2530, น.108) สถาบันศิลปะภาพยนตร์และวิทยาศาสตร์ (Academy of Motion Picture) ผู้จัดประกวดรางวัลออสการ์ของฮอลลีวูดได้ให้คำจำกัดความของภาพยนตร์สารคดีไว้ว่าภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สังคมวิทยาศาสตร์หรือเศรษฐศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือการจัดสร้างตกแต่งขึ้นใหม่แต่เนื้อหาของการแสดงนั้นเน้นหนักเรื่องข้อเท็จจริงมากกว่าความบันเทิง

ภาพยนตร์สารคดีมีการสร้างและพัฒนาต่อมามีหลายสำนักหลายรูปแบบในหลายประเทศโดยมีปรัชญาความเชื่อที่แตกต่างกันไปแต่ทุกสำนักดูเหมือนจะเน้นการใช้ข้อเท็จจริง (Actuality) หรือพยายามจะรักษารูปแบบ Non-Fiction Form ในระดับและความหมายที่ตนเห็นด้วยและถ่ายทอดออกมาด้วยศิลปะด้วยการเล่าเรื่องที่ต่างกันนอกจากประเด็น “ความจริงแท้ดั้งเดิม” แล้วอีกสองประเด็นที่มักจะถูกนำมาถกเถียงจนเป็นวิาทะคือประเด็น “ความบันเทิง” และ “ความเป็นกลาง (Objectivity)” ของภาพยนตร์สารคดี

ผู้สร้างภาพยนตร์บางสำนักก็เข้มงวดอย่างยิ่งที่ต้องพยายามทำให้ภาพยนตร์สารคดีมีความเป็นกลางจนเกิดรูปแบบที่เรียกว่า ‘สารคดีเชิงข่าว (News-reel documentary) ที่เชื่อกันว่าต้องมีคุณลักษณะสำคัญทางวารสารศาสตร์ (Journalism) เช่นมีแหล่งข่าวน่าเชื่อถือมีหลักฐานนำเสนอด้วยความรอบด้านไม่มีความคิดเห็นของผู้นำเสนอปะปนในเนื้อหาถือเป็นรูปแบบที่ตึงมากที่สุดถึงแม้จะมีหลายสำนักที่ยึดถือความเป็นกลางของหนังสือสารคดีแต่ในขณะเดียวกันก็มีบางสำนักที่เชื่อว่าภาพยนตร์สารคดีเป็นเรื่องมุมมองของผู้สร้างภาพยนตร์เท่านั้นเราไม่สามารถมีความเป็นกลางได้เช่นสำนัก Free Cinema ในประเทศอังกฤษที่เชื่อในทัศนะเสรีของปัจเจกชนซึ่งกำเนิดในระหว่างรอยต่อของทศวรรษ 1950-1960 และเป็นต้นแบบของสารคดีนอกขนบที่เราดูทุกวันนี้โดยจะไม่ยึดความเป็นกลางของเนื้อหาและการนำเสนอแต่เชื่อในพลังทัศนะเสรีของปัจเจกชนและก้าวข้ามพรมแดนความเป็น Fictional/Non-fictional form

แม้แต่ไมเคิลมัวร์ (Michael Moore) ผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีเจ้าของรางวัลออสการ์สาขาภาพยนตร์สารคดียอดเยี่ยมยังได้กล่าวถึงการถ่ายภาพยนตร์สารคดีไว้ใน “กฎ 8 ข้อแห่งการทำหนังสือสารคดีของไมเคิลมัวร์” ไว้ว่า “ยังจำกฎข้อแรกของ Fight Club ได้มั๊ย? อย่าพูดถึง Fight Club กฎข้อแรกของหนังสือสารคดีก็เหมือนกันอย่าทำ ‘หนังสือสารคดี’ จงทำ ‘หนัง’ จงใช้หนังในฐานะงานศิลปะเสนอทัศนะการเล่าเรื่องที่คุณอยากจะทำเล่า”

Docudrama เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นจริงโดยอาศัยรูปแบบสารคดีผสมผสานกับรูปแบบละครเป็นนำเอารูปแบบของละครมาใช้เพื่อสื่อความหมายถ่ายทอดสาระความรู้หรือสะท้อนปัญหาโดยการผูกเรื่องราวเป็นละครที่สะท้อนให้ผู้ชมตระหนักรู้ถึงปัญหาสาเหตุของปัญหาและอาจรวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ ๑ ดังที่นพวรรณต่อแสงศรีและจรจิตลักษณ์แสงอุไรได้นำเสนอว่า “ปัจจุบันได้มีรายการสารคดีอีกหนึ่งประเภทที่นำคุณลักษณะของละครหรือนิยายมาเป็นตัวดำเนินเรื่องราวเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมหรือที่เรียกว่า Docudrama หรือสารคดีเชิงละครซึ่งผลตอบรับจากการนำความเป็นดราม่าหรือเทคนิคการเร้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมมานำเสนอควบคู่ไปกับข้อเท็จจริงก็

ส่งผลให้รายการคนค้นคนกลายเป็นที่รู้จักของผู้ชมและเป็นทีกล่าวถึงในสังคมเป็นอย่างมาก”

ผู้จัดทำในฐานะของผู้เขียนบทภาพยนตร์ร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์จึงได้กำหนดแนวทางการนำเสนอของภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์สารคดีเชิงละครหรือ Docudrama ทั้งนี้จากการเก็บรวบรวมทั้งผู้เขียนบทและผู้กำกับเห็นพ้องกันว่า การนำเสนอเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงของผู้ป่วยโดยไม่ใช่เป็นเรื่องที่ถูกแต่งขึ้นมา นั้นน่าจะทำให้ผู้ชมเข้าถึงสารที่ว่าให้สังคมเกิดทัศนคติถูกต้องตระหนักถึงปัญหานำไปสู่การแก้ไขและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้ป่วยอย่างปกติอันเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการได้มากกว่าเรื่องแต่ง โดยการนำเสนอเรื่องราวชีวิตจริงของสินฝ้ายทั้งนี้ภาพยนตร์จะถ่ายทอดเรื่องราวผ่านมุมมองของตัวสินฝ้าย ซึ่งเป็นผู้ป่วยความเป็นจริงตามหลักของสารคดีที่ว่านั่นก็คือความจริงที่ผ่านมุมมองผู้ป่วยโดยผู้สร้างจะวางตัวเป็นกลางโดยหลีกเลี่ยงทัศนคติหรือความเห็นของผู้สร้างสิ่งที่ผู้สร้างพยายามทำคือสะท้อนความจริงให้ราวกับเป็นตัวผู้ป่วยเสียเองขณะเดียวกันเนื่องจากโรคบุคลิกภาพแปรปรวนก้ำกึ่งนี้โรคที่ค่อนข้างจะมีความซับซ้อนและแทบจะไม่เคยถูกนำเสนอในสื่อมาก่อนต่างจากโรคทางจิตโรคอื่นเช่นโรคซึมเศร้าโรคไบโพลาร์โรควิตกกังวล เป็นต้นทำให้การรับรู้ของผู้ชมเกี่ยวกับโรคนี้จะน้อยมากผู้สร้างจึงต้องมีส่วนของเนื้อหาที่เป็นการอธิบายถึงเหตุผลการกระทำของผู้ป่วยโดยจะเป็นการอธิบายของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางซึ่งในส่วนนี้จะแทรกเข้ามาระหว่างเรื่องราวแม้ในเชิงของศิลปะภาพยนตร์จะเป็นการขัดจังหวะอารมณ์ของคนดูอยู่บ้างก็ตามรวมถึงบทสัมภาษณ์ผู้คนรอบข้างของผู้ป่วยเพื่อให้ได้มุมมองอื่นเพิ่มเติม

ความเป็นดราม่าในชีวิตของผู้ป่วยนั้นมีอยู่และมีความน่าสนใจเพียงพอที่จะสร้างความสะเทือนทางอารมณ์ต่อผู้ชมได้ผู้จัดทำเพียงแต่หยิบยกและตัดแปลงสถานการณ์บ้างหากแต่ยังคงเนื้อหาและอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นของตัวผู้ป่วยตามเรื่องราวในชีวิตจริง

การเขียนบทภาพยนตร์

1. แก่นเรื่องหรือประเด็นของเรื่อง (Theme) การเขียนบทภาพยนตร์ที่ดั้นด้นควรจะต้องมีแก่นเรื่องหรือประเด็นเรื่องที่ชัดเจนเพราะจะทำให้ผู้เขียนบทควบคุมเรื่องราวให้ไปสู่ประเด็นดังกล่าวในท้ายที่สุดผู้เขียนบทใช้เรื่องราวที่ถ่ายทอดผ่านทางหนังสือของสินฝ้ายเป็นฐานในการเขียนบทประกอบกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพิ่มเติมซึ่งผู้เขียนใช้หลักการในขั้นแรกคือการพยายามคิดและรู้สึกแบบผู้ป่วยซึ่งจะมีตรรกะ (Logic) ที่เป็นมุมมองแบบอัตวิสัยจากนั้นขั้นต่อมาคือการพยายามวิเคราะห์จากมุมมองคนนอกซึ่งในขั้นนี้มีการสัมภาษณ์แพทย์ซึ่งเป็นเจ้าของเคสผู้ป่วยด้วยในกรณีของสินฝ้ายแม้จะยังไม่หายขาดจากโรคแต่ในที่สุดเธอก็สามารถที่จะคลี่คลายปมที่ส่งผลต่อชีวิตของเธอได้และทำให้เธอสามารถที่จะใช้ชีวิตอย่างมีความสุขกว่าเดิมปมปัญหาใหญ่ของสินฝ้ายคือปมเกลียดแม่รู้สึกว่ามีแม่รักแต่การคลี่คลายปมของเธอนั้นค่อนข้างจะเป็นนามธรรมที่อธิบายยากจากการสัมภาษณ์สินฝ้ายแล้วว่า “เอตุเล่าเรื่องของเขามันเหมือนกับฝ้ายเห็นภาพสะท้อนของตัวเองแล้วอยู่ๆมันก็เหมือนกับมีอะไรที่มันสว่างวาบขึ้นมามันอธิบายไม่ถูกเหมือนกัน” และนั่นทำให้มุมมองที่เธอมองโลกเปลี่ยนไปจากที่เคยเป็นมามุมมองที่มีต่อแม่เปลี่ยนไปภาวะเช่นนี้อาจจะเรียกว่าการตื่นรู้ (Enlightenment) ท้ายที่สุดสิ่งที่เธอเรียนรู้คือการยอมรับในความบกพร่องของมนุษย์จากการสัมภาษณ์แพทย์อาการของผู้ป่วยโรคนี้คือผู้ป่วยจะมองโลกเป็นขาวกับดำไม่มีสีเทาไม่มีตรงกลางมุมมองตลอดชีวิตของสินฝ้ายที่มีต่อแม่คือสีดำซึ่งขัดแย้งกับความคาดหวังที่มีในจิตใต้สำนึกคือแม่ต้องเป็นสีขาวเท่านั้นแต่การตื่นรู้ของเธอทำให้เธอยอมรับว่าแม่ก็คือมนุษย์คนหนึ่งที่ย่อมมีสีเทาและความบกพร่องอยู่ท้ายที่สุดแก่นของเรื่องนี้ผู้เขียนบทจึงมีข้อสรุปว่าเป็น “โลกนี้ไม่มีใครสมบูรณ์แบบพร้อมมนุษย์ทุกคนย่อมมีข้อบกพร่องในตัวเองจงเรียนรู้และอยู่กับความเป็นจริง”

2. จุดยืนในการเล่าเรื่อง (Point of View) จุดยืนของการเล่าเรื่องจะมีมิติของอำนาจ (power) เข้ามาเกี่ยวข้องโดยผู้เล่าเรื่องจะมีอำนาจการประกอบสร้างความหมายต่างๆขึ้นมาซึ่งต้องแสดงถึงจุดยืนในการเล่าเรื่องกล่าวคือการมองเหตุการณ์การเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาของตัวละคร ตัวใดตัวหนึ่งหรือหมายถึงการที่ผู้เล่ามองเห็นเหตุการณ์จากวงในใกล้ชิดหรือจากวงนอกโดยแต่ละจุดยืนจะมีความน่าเชื่อถือแตกต่างกันการมีจุดยืนในการเล่าเรื่องเปรียบเสมือนการนำพาผู้ชมให้ติดตามหรือมองเห็นเหตุการณ์เป็นไปในมุมมองนั้นจุดยืนจะมีผลต่อความรู้สึกและการชักจูงอารมณ์ของผู้ชม (รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม , 2541 , น.45) ผู้เขียนบทเลือกใช้การเล่าเรื่องจากบุคคลที่หนึ่ง (The first person narrator) คือการที่ตัวละครตัวเอกของเรื่อง(สินฝ้าย)เป็นผู้เล่าเรื่องโดยใช้ตัวจริงเป็นผู้บรรยายเรื่องราวการใช้วิธีการนี้ผู้สร้างคาดหวังว่าจะส่งผลต่อการทำให้ผู้ชมมีความเชื่อและความรู้สึกร่วมกับเรื่องราวได้มากกว่าการใช้วิธีการอื่น

3. วิธีการเล่าเรื่องผู้เขียนบทได้กำหนดวิธีการที่จะใช้สำหรับเล่าเรื่องภาพยนตร์ได้ร้อยกิริยดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์ประกอบด้วย

- การสัมภาษณ์สินฝ้ายตัวจริงโดยผู้เขียนบทใช้วิธีการกำหนดหัวข้อสัมภาษณ์ และให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบตามความรู้สึก
- การสัมภาษณ์คู่หมั้นสินฝ้ายใช้วิธีการเดียวกับการสัมภาษณ์สินฝ้าย
- การสัมภาษณ์แพทย์ผู้เขียนบทใช้วิธีการกำหนดหัวข้อประเด็นให้และให้ตอบเพื่อเข้าประเด็นกับจังหวะที่จะปรากฏในภาพยนตร์

3.2 การสร้างภาพเหตุการณ์ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่ใช้นักแสดงโดยผู้เขียนบทกำหนดให้ มีทั้งการแสดงที่ประกอบเสียงบรรยายซึ่งเสียงบรรยายนั้นจะใช้การเลือกจากที่ตัวสินฝ้ายเขียนเล่าในหนังสือ มีการตัดทอนให้กระชับรวมถึงมีการเสริมเติมให้เกิดผลเชิงอารมณ์ที่ชัดเจนขึ้นและการสร้างฉากที่มีบทสนทนาของตัวละครซึ่งอิงตามเรื่องราวในชีวิตจริงของผู้ป่วยจากที่ถ่ายทอดในหนังสือมีการจินตนาการเพิ่มในส่วนบทสนทนาโดยผู้เขียนบทเพื่อให้มีความเข้มข้นเชิงอารมณ์

4. ความขัดแย้งของเรื่อง (Conflict) เรื่องราวที่น่าสนใจและสร้างความรู้สึกเชิงอารมณ์ (Dramatic) สำหรับคนดูได้นั้นจะต้องเป็นเรื่องราวที่มีความขัดแย้งซึ่งเป็นการขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกของเรื่องซึ่งจะมีอยู่ 4 ลักษณะด้วยกันคือ 1.ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร 2.ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับตัวละคร 3.ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสังคม 4.ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับพลังภายนอกหลังจากที่ได้อ่านเรื่องราวของสินฝ้ายผู้เขียนบทพบว่ามีความขัดแย้งปรากฏอยู่ทั้ง 4 ลักษณะผู้เขียนบทจึงต้องหาความขัดแย้งหลักที่ใหญ่ที่สุดเพื่อให้เรื่องราวนั้นสอดคล้องกับแก่นเรื่องผู้เขียนบทเห็นว่าความขัดแย้งใหญ่ในชีวิตของตัวละครสินฝ้ายมาจากอาการป่วยซึ่งการป่วยนี้เป็นพลังภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุมของเธอเธอหาหนทางออกในชีวิตไม่ได้ซึ่งนำไปให้เกิดความขัดแย้งที่ไหลตามมาจากความขัดแย้งนี้จะคลี่คลายได้เมื่อเธอค้นหาสาเหตุที่แท้จริงเจตจำนงผู้เขียนจึงกำหนดให้ความขัดแย้งนี้เป็นความขัดแย้งที่ดำรงอยู่ตลอดเรื่องราวหากแต่แปรเปลี่ยนเป็นความขัดแย้งย่อยที่ไหลตามมาดังจะกล่าวถึงต่อไป

5. การดัดแปลงเรื่องราวสู่บทภาพยนตร์

5.1 การลดทอนเรื่องราวจากเรื่องราวในหนังสือนั้นมีรายละเอียดที่มากเกินไปเกินกว่าจะสามารถเล่าหมดได้ในเวลา 55 นาทีผู้เขียนบทจึงต้องเลือกว่าจะเล่าเรื่องอะไรบ้างโดยพยายามที่จะรักษาประเด็นสำคัญไว้

5.2 การวางโครงเรื่อง (Plot) โครงเรื่องหรือลำดับเหตุการณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่

ต้องนำมาวิเคราะห์การเล่าเรื่องเสมอการลำดับเหตุการณ์ในการเล่าเรื่องประกอบด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่ 1. การเริ่มเรื่อง (Exposition) เป็นการชักจูงความสนใจให้ติดตามเรื่องราวมีการแนะนำตัวละครฉากหรือสถานที่ อาจมีการเปิดประเด็นปัญหาหรือเปิดเผยปมขัดแย้งเพื่อให้เรื่องชวนติดตามการเริ่มเรื่องไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับตามเหตุการณ์อาจเริ่มเรื่องจากตอนกลางเรื่องหรือย้อนจากท้ายเรื่องไปหาต้นเรื่องก็ได้ 2. การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) คือการที่เรื่องราวดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสมเหตุสมผลปมปัญหาหรือข้อขัดแย้งเริ่มทวีความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆตัวละครอาจมีความลำบากใจและสถานการณ์ก็มีลักษณะยุ่งยาก 3. ภาวะวิกฤติ (Climax) เกิดขึ้นเมื่อเรื่องราวกำลังถึงจุดแตกหักและตัวละครอยู่ในภาวะที่ต้องตัดสินใจ 4. ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) คือสภาพหลังจากที่จุดวิกฤติได้ผ่านพ้นไปเงื่อนไขและประเด็นปัญหาได้รับการเปิดเผยและขจัดออกไป 5. การยุติของเรื่องราว (Ending) คือการสิ้นสุดของเรื่องราวทั้งหมดการจบอาจหมายถึงความสูญเสียจบแบบมีความสุขหรือทิ้งท้ายไว้ให้คิดเชิงคติธรรมหรือปรัชญา

จากข้อมูลที่ทำกรรวบรวมในขั้นต้นของการทำงานประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนบทเลือกนำมาใช้ในการเล่าคือปัญหาความสัมพันธ์เพราะผู้ป่วยโรคบุคลิกภาพแปรปรวนกำลังจะมีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ผู้เขียนบทใช้วิธีการแบ่งเรื่องราวออกเป็น 3 เรื่องย่อยแต่ละเรื่องจะมีความสมบูรณ์ในตัวเองและอยู่ภายใต้โครงสร้างสำคัญตามหลัก 5 ขั้นตอนดังกล่าว

เรื่องแรกผู้เขียนตั้งชื่อตอนว่า “เมล็ดพันธ์ผ้าเหล้า” ในตอนนี้จะเป็นการปูพื้นเรื่องราวความขัดแย้งหลักของตอนนี้เป็นความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างสินฝ้ายกับแม่ โดยเรื่องราวจะเปิดที่เหตุการณ์พยายามฆ่าตัวตายของฝ้ายซึ่งเป็นเรื่องราวในตอน 2 เป็นการเปิดเรื่องแบบไม่ตามลำดับเวลาเพื่อสร้างความตื่นเต้นให้กับผู้ชมก่อนจะเข้าสู่สัมภาษณ์สินฝ้ายตัวจริงเพื่อเป็นการทำให้ผู้ชมรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องจริงแล้วจึงย้อนกลับไปจุดเริ่มต้นของเรื่องราวในวัยเด็กของสินฝ้าย Climax ของตอนแรกนี้คือการสะท้อนใจอย่างรุนแรงของสินฝ้ายจากการกระทำของแม่โดยผู้เขียนเก็บฉากที่สะท้อนอารมณ์ตามคำบอกเล่าของเธอคือการที่แม่ก้มกราบเท้าเธอและนำไปสู่จุดจบของตอนนี้เป็นสินฝ้ายกลายเป็นผู้ป่วยและทำร้ายตัวเองด้วยการกรีดร่างกายเป็นประจำโดยไม่มีใครรู้

ตอนที่ 2 ผู้เขียนตั้งชื่อตอนว่า “รักที่ไม่มีอยู่จริง” เรื่องราวในตอนนี้จะป็นเรื่องราวของสินฝ้ายในวัยผู้ใหญ่เป็นเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับคนรักความขัดแย้งของตอนนี้คือสินฝ้ายมีความขัดแย้งภายในตัวเองเนื่องจากเธอไม่รู้ว่าเธอเป็นคนป่วยความป่วยของเธอทำให้เธอไม่อาจจะจัดการความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับคนรักกระทั่งเธอตัดสินใจจะฆ่าตัวตายแต่ก็รอดชีวิตมาได้หลังจากนั้นทั้งเธอและคนรักจึงรู้ว่าเธอป่วยและมีปัญหาทางจิตแต่ทั้งคู่เลือกที่จะไม่รักษาและนั่นเองที่ทำให้นำไปสู่ climax ของตอนนี้คือคนรักจับได้ว่าเธอไปมีสัมพันธ์กับชายอื่นและได้ทิ้งเธอไปในที่สุดอันเป็นจุดจบของตอน

ตอนที่ 3 “ฝ้ายแต่งงาน” เรื่องราวในตอนนี้เป็นหลังจากเลิกกับคนรักฝ้ายมาอยู่กรุงเทพคนเดียวเธอพยายามทำงานและใช้ชีวิตแบบปกติแต่อาการของโรคทำให้เธอมีความรู้สึกหดหู่ในชีวิตความขัดแย้งหลักในตอนนี้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับสังคมสินฝ้ายมีความขัดแย้งที่เกิดต่อสังคมแวดล้อมตัวเธออาการของโรคนี้ทำให้เมื่ออยู่คนเดียวเธอ

จะรู้สึกเหงาและโดดเดี่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงจากความรู้สึกนี้ฝ่ายกลายเป็นคนใช้ชีวิตสุดโต่งทั้งเรื่องเพศจนถึงยาเสพติดชีวิตเธอต่ำต้งลงไปเรื่อยๆจนคิดจะฆ่าตัวตายอีกครั้งอันเป็นclimaxของตอนนี้และคนที่มาช่วยเธอไว้คือแม่แต่ความรู้สึกที่มีต่อแม่นั้นยังไม่คลี่คลายจนเธอได้ค้นพบมันผ่านทาง การพบกับเอดูคนที่ป่วยด้วยโรคทางจิตเหมือนเธอการคลายความขัดแย้งในตัวเองนำไปสู่การที่เธอคลายความขัดแย้งกับแม่และสามารถเอาชนะความขัดแย้งใหญ่ที่สุดของเรื่องได้นั้นคือความขัดแย้งที่เกิดจากโรคที่เธอเป็นเธอเรียนรู้และเข้าใจที่จะมีชีวิตต่อไปได้และเป็นจุดจบของเรื่องราวทั้งหมดแบบมีความสุข

6. ข้อจำกัดของการเขียนบทภาพยนตร์เนื่องจากช่องทางของการเผยแพร่ภาพยนตร์เรื่องนี้คือสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสซึ่งมีเงื่อนไขว่าทุกรายการนั้นอยู่ในเรท “ท” นั่นคือจะต้องสามารถรับชมได้ทุกวัยในขณะที่เรื่องได้รอยกรีดนั้นมีเรื่องราวที่รุนแรงผู้เขียนบทจึงต้องหาวิธีการในการนำเสนอเช่นการกรีดตัวเองจะไม่เห็นภาพเฉือนที่ร่างกายใช้เป็นภาพวาดที่เป็นสัญลักษณ์ (symbol) แทนการมีเพศสัมพันธ์กับชายมากหน้าใช้เป็นฉากตัวละครเด่นในบาร์ท่ามกลางวงล้อมของชายหนุ่มจำนวนมากการมีมุมเสพยาเสพติดใช้เพียงการบอกเล่าด้วยเสียงบรรยายและการให้สัมภาษณ์โดยไม่เห็นภาพเป็นต้นรวมถึงเหตุผลทางด้านผู้สนับสนุนการดำเนินงานของเรื่องนี้คือกลุ่มแพทย์ซึ่งในเรื่องจริงของสินฝ้ายนั้นเธอรู้จักกับรุ่นน้องคนหนึ่งที่เป็นนักเรียนแพทย์ที่มีอาการป่วยทางจิตภายหลังรุ่นน้องคนนั้นฆ่าตัวตายสำเร็จและเป็นคนที่จุดประกายทำให้เธอคิดฆ่าตัวตายประเด็นนี้ก็จำเป็นต้องตัดทิ้งไป

การดำเนินงานสร้างภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่อง “ได้รอยกรีด”

งบประมาณการผลิตของภาพยนตร์เรื่องนี้คือ 600,000 บาทและใช้เวลา 3 วันสำหรับการถ่ายทำมีแนวคิดและวิธีการผลิตดังต่อไปนี้

การคัดเลือกนักแสดง (Casting)

กระบวนการและขั้นตอนในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ไทยสามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอนจากการใช้แนวคิดการจัดคนเข้าทำงานเป็นกรอบในการอธิบายได้แก่การวางแผนกำหนดบทบาทนักแสดงการพิจารณาสรรหานักแสดงการคัดเลือกนักแสดงและการฝึกฝนพัฒนานักแสดง (ปาริฉัตร เสวตเศรณี , 2541)

ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ในส่วนของละครที่อิงจากชีวิตจริงนั้นตัวละครที่สำคัญที่สุดคือสินฝ้ายซึ่งจะมีอยู่ในช่วง 2 วัยคือวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่รองลงมาคือตัวละครแม่เนื่องจากประเด็นความขัดแย้งสำคัญของเรื่องทั้งหมดนั้นจะสะท้อนผ่านบทบาทความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูกจากแนวคิดที่ต้องการให้ภาพยนตร์นั้นมีความสมจริงทางทีมงานผู้ผลิตจึงเลือกใช้วิธีการคัดเลือกนักแสดงหน้าใหม่ทั้งหมดเพื่อไม่ให้ผู้ชมมีภาพจำของนักแสดงหากใช้นักแสดงอาชีพที่ผ่านผลงานการแสดงมามากจากนั้นก็ทีมผู้ผลิตใช้วิธีการประกาศคัดเลือกนักแสดงและมีผู้ที่เข้ามาทำการคัดเลือกจำนวนมากวิธีการที่ใช้ในการคัดเลือกคือให้นักแสดงอ่านบทในฉากสำคัญและให้แสดงโดยการตีความจากบทที่อ่านซึ่งในขั้นตอนนี้ทางทีมผู้ผลิตได้ให้เจ้าของเรื่องราวตัวจริงเป็นผู้ร่วมให้ความเห็นกับทีมงานด้วยก่อนจะได้นักแสดงสำคัญทั้งหมดจากนั้นในขั้นตอนฝึกฝนพัฒนานักแสดงเพื่อให้ตัวละครนั้นถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกให้ได้ใกล้เคียงความจริงมากที่สุดผู้ผลิตได้ให้นักแสดงได้ร่วมพูดคุยทำความเข้าใจประสบการณ์จริงโดยตรงกับผู้ป่วย(สินฝ้าย)เพื่อความ

เข้าใจชัดเจนถึงความคิดความรู้สึกของผู้ป่วยจริงเช่นประสบการณ์ในช่วงวัยเด็กที่มีผลในทางความคิดของศิลปินมาตลอดความคิดน้อยเนื้อต่ำใจในตัวเองที่คิดว่าพ่อแม่ไม่รักไม่เข้าใจจนรวมถึงความรุนแรงความโดดเดี่ยวอ้างว้างภายในใจตัวละครซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่น่าพาไปสู่ไปอาการและพฤติกรรมการทำร้ายตัวเองในเวลาต่อมาในช่วงที่เข้าไปพัวพันกับยาเสพติดและการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายไม่เลือกหน้ารวมถึงพยายามฆ่าตัวตายอีกหลายครั้งในเวลาต่อมาการได้เวิร์คช็อปร่วมกันนี้เองทำให้การแสดงของนักแสดงสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้สมจริงและส่งผลดีต่อการถ่ายทำที่มีเงื่อนไขทางด้านเวลาที่ค่อนข้างจำกัด

การเลือกสถานที่ถ่ายทำ (Location)

การเลือกสถานที่ในการถ่ายทำเป็นอีกปัจจัยสำคัญในการผลิตภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่องนี้ จากข้อจำกัดของงบประมาณการผลิตทำให้หลักคิดสำคัญคือสถานที่ถ่ายทำนั้นจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนให้มีความหลากหลายได้ในตัวบ้านที่เป็นสถานที่ถ่ายทำในภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นบ้านที่มีห้องหลายห้องในบ้านที่ทีมงานถ่ายทำได้ปรับเปลี่ยนห้องในบ้านให้เป็นบ้านในสมัยเด็กบางห้องทำเป็นห้องฝ้ายตอนเด็กบางห้องปรับมาเป็นห้องฝ้ายตอนย้ายมาอยู่กับป้าในกรุงเทพฯบางห้องปรับและตกแต่งเป็นห้องฝ้ายที่อยู่กับแฟนที่ Gallery ที่เชียงใหม่และปรับบางห้องเป็นห้อง Gallery แสดงงานศิลปะ

รูปที่ 1 รูปห้องของศิลปินฝ้ายโดยใช้มุมมองจากด้านบน

ภาพยนตร์ด้วยการนำนักแสดงที่รับบทบาทสมมติมาแสดงยังห้องที่เคยเกิดเหตุการณ์จริงผู้สร้างคาดหวังให้เกิดมิติทางการแสดงที่ซ้อนทับระหว่างความลวงความจริงในขณะรับชมในการถ่ายทำสำหรับสถานที่ถ่ายทำนี้ได้มีการเพิ่มควีนเข้าไปในบรรยากาศห้องเพื่อสร้างความรู้สึกที่บีบอัดอากาศไม่ถ่ายเทและเพิ่มมิติของพื้นที่ให้ความรู้สึกอ้างว้างในพื้นที่จำกัด

ส่วนฉากสัมภาษณ์หมอ สถานที่ถ่ายทำคือภายในห้องพักผู้ป่วยชั้น 8 รพ.พระราม 9 เพราะต้องการความเงียบไร้เสียงรบกวนเพื่อการอัดเสียงและมีการให้ศิลปินฝ้ายตัวจริงมาทำการสัมภาษณ์ในอีกมุมของห้องนี้ด้วย เพื่อสร้างให้เกิดการความสมจริง ส่วนของโรงพยาบาลที่เป็นห้องประชุมได้ทำการดัดแปลงให้เป็นฉากที่ฝ้ายพบเอดูเพื่อนต่างชาติที่เป็นผู้มีอิทธิพลทำให้ฝ้ายเริ่มเข้าใจตัวเองและมองโลกในแง่มุมที่ดีขึ้นอันเป็นฉากคลี่คลายเรื่องราว พื้นที่ร้านกาแฟในโรงพยาบาลใช้เป็นฉากย่อยของเรื่องที่เป็นฉากศิลปินฝ้ายทำงานพบลูกค้า

ฉากที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์ตัวศิลปินฝ้ายตัวจริงผู้สร้างเลือกห้องจริงของศิลปินฝ้ายคือที่คอนโดฯศุภกาลัยรัชโยธินเป็นสถานที่ในการถ่ายทำบรรยากาศโทนสีภายในห้องล้วนสะท้อนความรู้สึกความเป็นตัวตนของผู้ป่วยได้เป็นอย่างดีซึ่งส่งผลให้ภาพยนตร์นั้นสะท้อนความสมจริงได้มากกว่าการแต่งเติมห้องของผู้ป่วยจริงยังนำมาใช้ในฉากที่เป็นเรื่องราวใน

แนวคิดและเทคนิคการถ่ายทำ (Cinematography)

ลักษณะการเคลื่อนกล้องแบบมือถือถ่ายหรือ handheld camera เริ่มได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในช่วงทศวรรษ 1950 เมื่อบริษัทอีแคลร์ผลิตกล้องน้ำหนักเบาขึ้นมาเพื่อใช้สำหรับถ่ายทำหนังสารคดีโดยตัวอย่างที่โดดเด่นในยุคแรกๆคือหนังสารคดีเรื่อง Primary เมื่อตากล้องติดตามจอห์นเอฟ. เคนเนดีเดินฝ่าฝูงชนรอบข้างในระหว่างช่วงที่เขากำลังแคมเปญหาเสียงแข่งกับฮูเบิร์ตฮัมฟรีย์เพื่อเป็นตัวแทนของพรรคเดโมแครตในการลงชิงชัยตำแหน่งประธานาธิบดีการเคลื่อนกล้องแบบนี้ส่วนใหญ่มักจะไม่นุ่มนวลกระทั่งขึ้นลงและสั่นส่ายไปมาเนื่องจากตากล้องจะต้องแบกรับน้ำหนักกล้องเอาไว้บนร่างกายเขาแทนการติดตั้งมันบนขาตั้งกล้องนับจากนั้นเป็นต้นมา handheld camera ก็กลายเป็นเรื่องปกติและอาจถึงขั้นจำเป็นในการถ่ายทำหนังสารคดีหรือรายงานข่าวทางโทรทัศน์เนื่องจากการเตรียมพื้นที่สำหรับตั้งกล้องถือเป็นเรื่องยากในสถานการณ์ที่ปราศจากการวางแผนหรือต้องตอบโต้กับเหตุการณ์อย่างฉับพลันทันทีด้วยเหตุที่เทคนิคดังกล่าวถือกำเนิดขึ้นในวงการหนังสารคดีจนคนดูนึกเชื่อมโยงรูปแบบการเคลื่อนกล้อง handheld กับ “ความจริง” มันจึงสามารถสร้างบรรยากาศน่าเชื่อถือหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “เหมือนจริง” ได้มาก (ริเวอร์เดล , 2550)

รูปที่ 2 ฉากในบาร์ที่ใช้การจัดแสงแบบตัดกัน

ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้เลือกใช้วิธีการถ่ายทำดังกล่าวมากที่สุดโดยประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ของเรื่องราว นอกจากนี้ยังใช้วิธีการถ่ายแบบไม่มีการตัดแบบลองเทค (Long Take) ในหลายฉากซึ่งการถ่ายแบบนี้จะเอื้อต่อความต่อเนื่องทางอารมณ์การแสดงของตัวละครที่ลื่นไหลโดยไม่มีการถูกขัดจังหวะในบางฉากจะถ่ายต่อเนื่องยาว 3-5 นาที

ภาพส่วนใหญ่จะเน้นภาพขนาดกลางและภาพ 2 Shot เพื่อเล่าความสัมพันธ์และเน้นเรื่อง Reaction Shot ของตัวละครเพื่อให้เห็นสภาพจิตใจภายในระหว่างการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการเล่า

การจัดแสงส่วนใหญ่จะเป็นการจัดแบบสมจริงแต่จะมีบางฉากที่เป็นการจัดแสงในแนวทางแบบเอกเพรสชันนิสม์ (Expressionism) เพื่อสื่อถึงความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจของตัวละครใช้แสงตัดกัน (Contrast of Color) โดยเฉพาะฉากที่ตัวละครมีพฤติกรรมรุนแรงฉากที่สื่อไปถึงเรื่องเพศตัวอย่างเช่นฉากในบาร์ผู้ถ่ายภาพใช้เทคนิคแสงผสมแสงธรรมชาติในสถานที่จริงรวมกับแสงที่จัดเพิ่มเพื่อสร้างมิติให้ภาพ 70 ต่อ 30 เป็นต้น

ขั้นตอนการเล่าเรื่องและการลำดับภาพ

โครงสร้างการเล่าเรื่องของสารคดีนั้นในเชิงของภาพยนตร์ยุคใหม่มีการเปลี่ยนแปลงแนวทางที่ทำให้รูปทรงของภาพยนตร์เรื่องนี้จะดูแหวกแนวกว่าสารคดีโทรทัศน์ทั่วไปทั้งนี้ปรากฏจากการนำเสนอในขั้นตอนหลังการถ่ายทำและในเชิงหลักการตัดต่อลำดับภาพดังที่จะอภิปรายต่อไป

การเล่าเรื่องแบบตัดสลับเพื่อสร้างความสมจริงให้กับภาพยนตร์

ในมิติของการเล่าเรื่องนั้นมีการกำหนดรูปแบบชัดเจนจากขั้นตอนการเขียนบทภาพยนตร์แล้วว่า จะใช้การเล่าเรื่องแบบกึ่งสารคดีและมีความรู้สึกจริงแฝงอย่างชัดเจนในองค์รวมของภาพยนตร์นั้นจึงสรุปเป็นรูปแบบของภาพยนตร์เรื่องนี้ตามแนวคิดของ David Bordwell & Kristin Thompson ผู้เขียนหนังสือเกี่ยวกับภาพยนตร์ชื่อ Film Art An Introduction ได้เสนอทัศนะว่า Film form คือเนื้อหา(content) หรือเรื่องราวเหตุการณ์ที่ทำงานสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆเช่นตัวละครมุมกล้องแสงเสียงดนตรี ฯลฯ จนเกิดเป็นงานศิลปะ (Artwork) ที่เรียกว่าภาพยนตร์และเมื่อผู้ชมๆภาพยนตร์ก็จะกระตุ้นให้คาดหวังหรือคาดเดาเหตุการณ์ตามเรื่องตลอดจนก่อให้เกิดความประทับใจจากการทำงานอย่างสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่างๆซึ่งในเชิงการตัดต่อเราเรียกมันว่า “การตัดสลับ” (Cross Cut) ซึ่งเป็นวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์มาตั้งแต่สมัยยุครุ่งเรืองของดีดับบลิวกริฟฟิธ (D W Griffith) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตื่นเต้นระทึกใจหรืออาจเป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่ขัดแย้งกันหรือใช้เพื่ออุปมาอุปมัยภาพเหตุการณ์ที่มีเนื้อหาหรืออารมณ์ที่เชื่อมโยงกัน (Bordwell, 2014, pp.154) แต่ในยุคต่อมาการเล่าเรื่องได้ถูกพัฒนาเพื่อให้สะท้อนอารมณ์ของภาพยนตร์มากขึ้นจากการนำเสนอแนวคิดการตัดต่อของผู้สร้างภาพยนตร์รัสเซียจนพัฒนามาเป็นการตัดต่อภาพยนตร์ในยุคปัจจุบันในส่วนใหญ่ประเด็นหลักในการตัดต่อที่ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างอารมณ์ร่วมของทั้งการแสดงการเคลื่อนไหวและอารมณ์ที่ห่อหุ้มสำหรับการสื่อความหมายในฉากนั้นๆ (Support Emotion/Mood) ยกตัวอย่างให้เห็นได้ด้วยการเล่าเรื่องที่มีการสลับช่วงเวลาแต่สามารถพัฒนาอารมณ์ร่วมของคนดูได้อย่างดีอีกส่วนที่เราสังเกตได้จากการตัดสลับที่ภาพยนตร์เรื่องนี้นำมาใช้สร้างรูปแบบภาพยนตร์กึ่งสารคดีคือการสลับเหตุการณ์ระหว่างฉากที่เป็นเนื้อเรื่องกับฉากสัมภาษณ์ตัวสินค้าตัวจริงหรือตัวของโพธิ์ที่เข้ามาเล่าเรื่องราวให้คนดูได้มีความรู้สึกประหนึ่งได้ฟังได้พูดคุยกับตัวจริงในเหตุการณ์และเป็นกลวิธีที่สร้างความเชื่อให้กับผู้ชมภาพยนตร์อีกด้วยในส่วนของภาพการสัมภาษณ์สินค้าและโพธิ์นั้นมีการออกแบบให้แตกต่างกับการสัมภาษณ์คุณหมอย่างชัดเจนเราจะเห็นว่าในส่วนของคุณหมอนั้นเนื้อหาที่ต้องการให้เล่าเรื่องไม่ใช่เนื้อเรื่องแต่เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและให้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ประหนึ่งเป็นข้อมูลในเชิงวิชาการอย่างชัดเจนซึ่งได้ผสมผสานเข้ามาให้ถูกช่วงเวลาส่งผลต่อการเล่าเรื่องให้คนดูได้ตั้งคำถามและได้เปรียบเทียบความรู้สึกของคนที่เกี่ยวข้องกับมุมมองของแพทย์นำไปสู่การตีความได้อย่างดีที่กล่าวมาทั้งหมดคือแนวความคิดที่ใช้ในการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่องนี้

การสร้างคุณค่าในเชิงการตัดต่อลำดับภาพ

ในองค์ความรู้ของการตัดต่อลำดับภาพนั้นสิ่งที่เป็นพื้นฐานที่สุดในการตัดต่อภาพยนตร์คือการนำภาพมาปะทะกันโดยตรงของภาพแต่ละภาพเช่นงานของเซอร์ไกโอเชนสไตน์ใช้การปะทะกันของ 2 ภาพ และต้องการให้ผู้ดูช็อค (Shock Editing) กับความหมายที่เกิดขึ้นซึ่งในแนวทางแล้วนั้นการปรากฏของภาพที่สร้างความหมายทางภาพยนตร์ได้นั้นเป็นสิ่งที่เหนือจากภาพยนตร์สารคดีทั่วไปแต่ผู้สร้างก็นำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่ผู้ชมและแฝงนัยยะสำคัญของความหมายเพื่อคุณค่าในการเล่าเรื่องด้วยเช่นในจังหวะที่แก้วแตกนั้นใช้ภาพเชื่อมโยงในลักษณะที่มีการดำเนินเรื่องราวไปพร้อมกับ

เสียงพากย์ (Story Voice Over Scene) โดยเริ่มต้นที่ภาพแก้วแตกที่พื้นต่อด้วยภาพกว้างเพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของครอบครัวที่นั่งอยู่ด้านหลังสินฝ้ายแล้วมองมาที่เธอต่อด้วยการลงโทษสินฝ้ายนั่งกับพื้นขอขมาพ้อหลังจากที่โดนลงโทษอย่างรุนแรงและจบลงด้วยภาพพรึ่บสีหน้าความสงสัยซึ่งข้อสงสัยนี้เป็นปมปัญหาของสินฝ้ายในที่สุดภายใต้เสียงพากย์ของตัวสินฝ้ายที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่า “ฝ้ายไม่ได้ตั้งใจทำแก้วแตกก็แก้วมันลื่น ... ฝ้ายมันเลนนักเธอที่ ทำแก้วแตก” การปะทะกันของภาพที่มีการเปลี่ยนขนาดเช่นนี้สามารถส่งผลต่อการรับรู้ในส่วนของผู้ชมได้โดยตรงและเป็นศิลปะในการลำดับภาพเพื่อสร้างสัญลักษณ์ได้อย่างดี

รูปที่ 3 ฉากที่สินฝ้ายทำแก้วแตก

อีกส่วนหนึ่งที่มีการตัดต่อที่เป็นผลต่อเนื่องกับตัวละครถ้าเราเปรียบเทียบว่าการที่สินฝ้ายนั้นโดยลงโทษโดนการกีดกันจากทางพ่อแม่มาเป็น “เหตุ” ผู้สร้างจึงสร้างนัยยะทางการเล่าเรื่องการลำดับภาพในเกิด “ผล” ตามมาในช่วงเวลาที่สินฝ้ายนั้นเป็นวัยรุ่นเพื่อแสดงนัยยะของการเปรียบเทียบนั้นคือชุดของฉากที่ผสมกันระหว่างตอนที่สินฝ้ายเที่ยวกลางคืนแล้วเจอผู้ชายไม่เข้าหน้าจนลงเอยด้วยฉากอิโรติกซึ่งข้างต้นได้กล่าวไว้ในแนวคิดและเทคนิคการถ่ายทำภาพยนตร์ที่ได้ยกตัวอย่างให้ทราบก่อนหน้าว่ามีการใช้ Slow Motion เข้ามาเพื่อสื่อถึงความมัวเมาของตัวละคร และ นอกจากนั้นการตัดสลับเหตุการณ์ไปมาให้เห็นถึงช่วงเวลาที่ผ่านมาไปนั้น ก็ได้ใช้ตัวละครผู้ชายเข้าพัวพัน เข้ามาเด่นรายรอบสินฝ้ายเพื่อให้ผู้ชมเกิดการตีความว่าสถานะในขณะนั้นของตัวละครได้ต่ำดิ่งลงไปถึงขีดสุด ในส่วนนี้ถ้าได้อ่านเนื้อหาในหนังสือแล้วจะลงลึกไปมากกว่าที่ภาพยนตร์สารคดีทางโทรทัศน์เรื่องนี้นำเสนอ แต่ทางผู้สร้างก็ได้พยายามสื่อออกมาให้เป็นไปได้มากที่สุดเช่นกัน การปะทะกันของภาพในช่วงนี้ในการเล่าเรื่องได้แทรกบทสัมภาษณ์ของโพธิ์เข้ามาเพื่อให้ข้อมูลซึ่งในด้านลึกลับมีรูปภาววาดของตัวสินฝ้ายเองที่วาดเป็นเส้นรอยแผลที่ถูกกรีดไปมา

รูปที่ 4 ภาพรอยกริดที่นำมาประกอบการให้ สัมภาษณ์ของโพธิ์

ซึ่งภาพคัทนี้มีความแตกต่างอย่างชัดเจน และ มันก็ตอกย้ำความเจ็บปวดที่ไม่ได้หยุดที่ตัว สิ้นฝ้าย ความเจ็บปวดทรมานยังแผ่กระจายไปให้ คนรอบข้างด้วย ซึ่งจัดว่าเป็นการลำดับภาพเพื่อ สื่อสัญญาณในภาพยนตร์เช่นกันและเป็นการตอกย้ำการออกแบบภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่องนี้ให้มีความแตกต่างจากภาพยนตร์สารคดีทั่วไปเช่นกัน นี่เป็นส่วนหนึ่งที่เราสามารถมองเห็นและทำความเข้าใจได้ไม่ ยาก เพราะมันเป็นการออกแบบที่ส่งผลมาตั้งแต่การตีความ การเขียนบท การถ่ายทำ และลงเอยด้วยการ สร้างคุณค่าในการตัดต่อลำดับภาพนั่นเอง

การลำดับ “เวลา” ในการตัดต่อเล่าเรื่อง

จังหวะในการตัดต่อ(Rhythm of The Cuts)หลักๆของภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่องนี้ที่นำมา ใช้เพื่อกำหนดเวลา กล่าวคือองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นศูนย์กลางของเรื่องเล่าคือเวลาในภาพยนตร์ซึ่งไม่ เสมือนเวลาจริงในโลก เวลาสามารถบีบอัด(Compress) ยืดขยาย (Stretched) และ สามารถเดินไปข้างหน้าหรือถอยหลังได้ (Forward and Backward) (Gianetti,1980,pp.69) ในกายภาพของภาพยนตร์นั้น ได้ถูกกำหนดด้วยแนวคิดของรูปแบบภาพยนตร์ (Film Form) อย่างที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อก่อนหน้า ในรูปแบบของภาพยนตร์ก็สามารถแสดงออกทางศิลปะภาพยนตร์ด้วยการจัดการลำดับ “เวลา” ในการเล่าเรื่อง ซึ่งถูกแบ่งเป็น 3 รูปแบบของเวลาดังต่อไปนี้

เวลาดำดับ (Temporal Order) ว่าด้วยเรื่อง “คิว” ของการลำดับเหตุการณ์โครงเรื่องของ ภาพยนตร์สามารถนำเสนอเหตุการณ์ที่ไม่จำเป็นต้องตามลำดับเวลา แต่สามารถนำเสนอย้อนอดีต หรือ กล่าวถึงเหตุการณ์ในอนาคตได้ (Flashbacks or Flashforwards) บ่อยครั้งในการลำดับเรื่องราวสลัอดีต กับปัจจุบัน หรือสลักกันโดยไม่เรียงตามลำดับเวลา แต่สามารถเล่าเรื่องได้นำเสนอใจว่าลำดับเวลา ในกรณี นี้ไม่ถึงกับเป็นที่แปลกใหม่สำหรับกรลำดับเรื่องของภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์ แต่มันอยู่ที่การสลัก เรื่องราวแล้วทำให้ภาพยนตร์มีความน่าสนใจขนาดไหนและมีความตั้งใจอย่างไร ซึ่งชิ้นที่ถูกนำมาเริ่มต้น เรื่องเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ชมในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ถ้าสังเกตอย่างดีหลังจากข้อความที่ว่า “ฝ้าย กริดตัวเองเพื่อหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดในใจ ให้มันมาเจ็บอยู่ที่ร่างกายของฝ้าย” และมีเสียงประกอบเป็น เสียงรถพยาบาล เสียงในโรงพยาบาล ก่อนที่จะตัดไปฉากสัมภาษณ์ฝ้ายในตอนเริ่มเรื่องนั้น เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่ฝ้ายได้พยายามฆ่าตัวตายในตอนกลางเรื่องโดยการกริดตัวเอง ซึ่ง เป็นการเล่าเรื่องที่ต้องการให้ผู้ชมได้มีความสนใจในทันทีที่เริ่มเรื่อง ต่อจากนั้นการเล่าเรื่องก็เป็นไปตาม ลำดับเวลาแต่ก็มีการกระโดดข้ามช่วงอายุอย่างไม่ละเอียดนัก กล่าวคือเรื่องราวถูกขอยเป็นท่อนๆอย่าง เห็นได้ชัดเพื่อสอดคล้องกับเหตุและผลที่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการที่จะเล่าคือช่วงแรกเป็นเรื่องราวของ สิ้นฝ้ายตอนเด็กที่เกิดขัดแย้งกับความคิดตัวเองกับผู้ปกครองซึ่งเป็นชนวน บอกเหตุที่อุบัติขึ้นในใจของเธอ ต่อมาคือสิ้นฝ้ายตอนเป็นวัยรุ่นที่ทรมานและสับสนในการที่ก้าวข้ามช่วงของวัยรุ่น (Coming of Age) สุดท้ายายเป็นตอนที่ทุกปัญหามันทะยานขึ้นสู่ขีดสุดและจบลงในช่วงวัยทำงานที่มีการเลือกนักแสดงมาให้ดู ว่าลักษณะทางกายภาพใกล้เคียงกับสิ้นฝ้ายตัวจริง เวลาดำดับของภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่องนี้

ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีการลำดับเรื่องราวที่จะเล่าให้มันดูซับซ้อน มีชั้นเชิง แต่ประโยชน์ที่ใช้การเล่าเรื่องตามลำดับเช่นนี้ก็คือการทำให้คนได้เข้าใจถึงประเด็นหลักที่จะเล่าถึงนั่นคือโรคบุคลิกภาพแปรปรวนชนิดก้ำกึ่งว่ามันมีความอันตรายมากจึงสะท้อนให้เห็นถึงวิบากกรรมของตัวละครในตอนเริ่มต้นโดยที่ไม่เน้นให้ผู้ชมเห็นถึงบุคลิกลักษณะของสินฝ้ายใช้เพียงแค่เสียงเพื่อเรียกร้องความสนใจหลังจากนั้นค่อยเริ่มในลักษณะการเล่าเรื่องในแนวทางภาพยนตร์สารคดีที่ต้องมีตัวละครหลักออกมาให้ข้อมูลก่อนเข้าสู่เนื้อหาในเชิงภาพยนตร์ที่มีการลำดับเรื่องราวแบบปกติจนจบ

ระยะเวลาของเวลา (Temporal Duration) สามารถอธิบายได้โดยง่ายจากความสัมพันธ์ทางเหตุการณ์ ยกตัวอย่างเช่น การเดินทางบนรถไฟที่ใช้เวลาหลายชั่วโมง แต่สามารถนำมาเล่าเรื่องในภาพยนตร์ได้เพียงไม่กี่วินาทีซึ่งในส่วนการกำหนดระยะเวลาหลักๆคือการตัดต่อโดยใช้การตัดทอน (Elliptical Editing) และการตัดต่อโดยใช้การทับซ้อน (Overlapping Editing) ซึ่งในภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่อง “ใต้รอยกรีด” ใช้การตัดทอนส่วนใหญ่เพื่อย่นย่อเหตุการณ์สำคัญในชีวิต แต่ที่มีนัยยะสำคัญจากส่วนก่อนหน้าได้กล่าวไว้ได้แก่การการตัดต่อโดยใช้การทับซ้อน (Overlapping Editing) ซึ่งเป็นการขยายเวลาเพื่อขยี้มชีวิตของสินฝ้ายในช่วงที่เริ่มโต เริ่มเที่ยวกลางคืน ที่ผู้กำกับภาพเลือกใช้การถ่ายยาว (Long Take) และใช้ภาพ Slow Motion เพื่อต่อยอดอารมณ์ที่สัมพันธ์กับการหลงใหล หลงผิดในโลกกลางคืนของสินฝ้าย การนำเสนอในช่วงนี้เป็นสัญญาณที่ให้ผู้ชมเตรียมตัวพบกับจุดสูงสุดของปัญหาในเรื่องได้เป็นอย่างดี

ความถี่ของเวลา (Temporal Frequency) เหตุการณ์ในภาพยนตร์ส่วนมากจะเล่าเพียงแค่ครั้งเดียวในเรื่อง แต่บางครั้งเหตุการณ์ถูกเล่าซ้ำ การเล่าซ้ำ ซึ่งการเล่าซ้ำนี้ส่วนมากจะส่งผลให้ข้อมูลเพิ่มเติมหรือให้เกิดจุดขัดแย้ง สร้าง Suspense/Surprise ในการลำดับภาพยนตร์หรือ แม้แต่ทำหน้าที่ในการต่อยอดให้เกิดนัยยะสำคัญในการเล่าเรื่องในลักษณะของการสะท้อนกลับเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ต้นเรื่องที่เราได้ชมภาพยนตร์สารคดีโทรทัศน์เรื่องนี้ เราอาจจะคิดว่าปัญหาของสินฝ้ายเป็นปัญหาที่อาจจะเกิดกับเธอคนเดียว แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ดังเช่นตัวอย่างที่เลือกมาจากภาพยนตร์ เช่น ตอนที่สินฝ้ายในวัยเด็กถูกพ่อ แม่ ลงโทษจากการทำแก้วกาแฟแตก ต่อมาเมื่อสินฝ้ายทะเลาะกับโพธิ์ เธอก็จะเอาจานใส่ถั่วขึ้นมาโยนใส่โพธิ์เช่นกันซึ่งมันสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงทางอารมณ์ที่สินฝ้ายแสดงออกมันมาจากเหตุการณ์สะเทือนใจในอดีตที่เธอฝังใจนั่นเอง ต่อมาคือการแสดงซ้ำในท่าทางการกราบขอโทษกับพื้นที่สินฝ้ายฝังใจว่ามันเป็นการแสดงออกถึงการยอมจำนน ยอมแพ้ทุกอย่างที่เธอได้รับจากแม่ของเธอที่มาราบเธอในช่วงวัยรุ่น เพื่อขอร้องให้เธอเป็นคนดีตั้งใจเรียน พอสินฝ้ายโตขึ้นเธอก็แสดงออกแบบนี้ในการขอร้องให้โพธิ์ไม่ไปจากเธอเช่นกัน เมื่อผู้ชมได้ดูเรื่องราวเช่นนี้มันก็จะส่งผลสะท้อนกลับในนึกถึงเรื่องราวที่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และได้ถูกขยายความสำคัญของเรื่องราวผ่านความถี่ในลักษณะที่ต่อยอดแบบนี้นั่นเอง

รูปที่ 5 เปรียบเทียบให้เห็นการต่อยอดของการแสดงที่ตัวละครก็มาราบเพื่อขอร้องของแม่และสินฝ้าย

อีกส่วนหนึ่งที่จะมองว่าเป็นความถี่ของเวลาคือ “หน้าต่าง” ที่ห้องของสินฝ้าย ณ จุดนี้คือจุดที่สินฝ้ายคิดจะฆ่าตัวตาย เปรียบเสมือนจุดตกต่ำสุดของตัวละคร แต่เมื่อทุกอย่างผ่านพ้นไปสินฝ้ายกลับมาอยู่ที่จุดเดิมในยามราตรีที่มีแสงไฟส่องดวงเล็กดวงน้อยอย่างสวยงาม ซึ่งในการจัดภาพจะสื่อให้เห็นในลักษณะที่ตัวละครนั้นได้ “เกิดใหม่ (Reborn)” แล้ว และ ก็เป็นช่วงเวลาที่ถูกสร้างได้เลือกให้เป็นจุดจบของเรื่องราวเช่นกัน จะเห็นได้ว่าความถี่ของเวลา (Temporal Frequency) ในรูปแบบที่ใช้อารมณ์เข้ามาเป็นตัวแปรเช่นนี้ถึงแม้ว่าเหตุการณ์จะเป็นคนละเหตุการณ์กัน แต่มันก็สามารถต่อยาวลงไปจุดเดิมที่ต้องการจะสื่อสารได้เช่นกันความซ้ำจะเกิดขึ้นหลายครั้งมันจะไม่เหมือนกันทุกครั้งแต่จะมีความแตกต่างหลากหลายออกไป ความแตกต่างในส่วนประกอบจะทำให้เห็นความขัดแย้งขึ้นจนเป็นนัยยะสำคัญทาง ด้านสัญลักษณ์ของภาพยนตร์

ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ชมได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคทางจิตเวชต่างๆมากขึ้นในรูปแบบสารระบับบันเทิงภาพยนตร์เรื่อง “ไต่รอยกริด” มีเนื้อหาสะท้อนชีวิตของผู้ป่วยโรค บุคลิกภาพแปรปรวนชนิดกำกั่ง โดยใช้แนวคิดของการผลิตภาพยนตร์รูปแบบ Docudrama เพื่อความสมจริง มีการใช้เทคนิคทางภาพยนตร์ที่สอดคล้องกับรูปแบบ ทั้งการเขียนบทภาพยนตร์ การถ่ายทำภาพยนตร์ การตัดต่อเล่าเรื่อง ขณะเดียวกันก็มีการผสมผสานลักษณะงานในแนวเอกเพรสชั่นนิสม์เพื่อเป็นการสะท้อนถึงสภาวะจิตใจของตัวละครในงานด้วยโดยทางผู้จัดทำหวังว่าจะสามารถสื่อสารให้ผู้ชมได้เข้าใจถึงผู้ป่วยโรคนี้อตามจุดประสงค์ของโครงการในที่สุด.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- บรรจง โกศลวัฒน์. (2530). *ภาพยนตร์สารคดี*. กรุงเทพมหานคร:คณะวารสารศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปาริฉัตร เสวตเศรณี. (2541). *กระบวนการและปัจจัยในการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ไทย* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตนิเทศศาสตร์ (การสื่อสารมวลชน),จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม .(2541). *เสกฝันปั้นหนัง: บทภาพยนตร์*. สำนักพิมพ์ห้องภาพสุวรรณ

ภาษาอังกฤษ

- Bordwell, David (2012). *Film Art: An Introduction*. McGraw-Hill.
- Gianetti, Louis (1980). *Understanding Movies*. New York: Columbia University Press.

ระบบออนไลน์

- กรมสุขภาพจิต.(2561). *กรมสุขภาพจิตเผยเด็กไทยก่อคดีเฉลี่ยวันละ 83 คน ร้อยละ 96 ป่วยทางจิต*. เข้าถึงได้จาก <https://www.sanook.com/health/12669/>
- กองบรรณาธิการ.(2562) .*โรคบุคลิกภาพผิดปกติชนิดแบบก้ำกึ่ง (Borderline Personality Disorder: BPD)*. เข้าถึงได้จาก<https://www.honestdocs.co/borderline-personality-disorder-syms>
- ริเวอร์เดล.(2550). *ล้นสายสไตส์สารคดี*. เข้าถึงได้จาก http://riverdale-dreams.blogspot.com/2007/10/blog-post_30.html
- วนบุษย์ ยุพเกษตร. (2561). *เปิดสถิติ “โรคใหม่” ใน “โลกใหม่”*. เข้าถึงได้จาก<https://web.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/โรคใหม่-ใน-โลกใหม่>
- อัญชลีทุ. (2560). *พบ 5 กลุ่มโรคหลักก่อปัญหาสุขภาพจิตคนไทยสูงถึง 7 ล้านคน คาดแนวโน้มมากขึ้น โดยเฉพาะ “เหล้า-ยาเสพติด”*. เข้าถึงได้จาก<http://www.prdmh.com/ข่าวสาร/ข่าวแจกกรมสุขภาพจิต/860>